

Törvényjavaslat a kampányfinanszírozásról – vajúdtak a hegyek és egeret szültek

A kampányfinanszírozásról szóló, országgyűlési képviselők által benyújtott [törvényjavaslat](#) alkalmatlan a politikai kampányok finanszírozását jellemző korrupció felszámolására. A korrupciómentes kampányfinanszírozás érdekében a Transparency International Magyarország (TI) korábban törvénytervezetet dolgozott ki (a tervezetről [itt](#) meg [itt](#) olvashat). A TI kezdeményezésére a parlamenti pártok 2012 áprilisában nyilatkozatot írtak alá az új, átlátható kampányszabályozás alapelveiről (a nyilatkozat [itt](#) érhető el). A benyújtott törvényjavaslat köszönő viszonyban sincsen ezekkel az elvekkel, ezért arra hívjuk fel a kormánypártokat, hogy a nyilatkozatban vállaltak teljes körű figyelembe vételével teremtsék meg a tisztességes politikai kampányok feltételrendszerét.

A törvényjavaslat lényegében a pártok által az országgyűlési választások kampányidőszakában elkölthető pénzeket maximálja. Az új kampányköltség plafon a jelenlegi egymillió forint ötszöröse: jelöltenként ötmillió forint. 200 fős parlament esetében ez egymilliárdos kampánykiadást feltételez minden párt esetében. Ez idáig rendben van. Ebből egymilliót maga a jelölt kap, az államkincstártól, kincstári kártyán. Ez remek. A jelölt a kincstéri kártyáról nem vehet föl készpénzt, csak átutalást teljesíthet és minden fillérről számlát kell hoznia. Ez is remek. Ha a jelölt a leadott szavazatok 2%-át sem szerzi meg, a teljes támogatást, azaz az egymillió forintot, vissza kell fizetnie az államkincstárnak. Még mindig remek. A jelöltnek a választást követően 15 napja van a teljes körű elszámolásra, amit nemcsak az államkincstár, de az Állami Számvevőszék is ellenőriz. Ha kiderül, hogy a jelölt szabálytalanul költötte el az államkincstártól kapott pénzt, például nem hozott számlát, még meg is büntetik. Akár a támogatás kétszeresét, vagyis kétmillió forintot is visszafizettethetik vele. Ez már-már csodás.

Nézzük most meg azt, hogy miből származik a jelöltenként fennmaradó négy-öt millió forint. Ennek jelentős részét is az adófizetők fogják adni, a pártok ugyanis az államkincstár által a jelölteknek közvetlenül adott egymillió forinton felül is komoly költségvetési juttatásra jogosultak. Ennek a mértéke attól függ, hogy egy-egy párt hány egyéni választókerületben tud jelöltet állítani. Ha legalább 27 választókerületben állít jelöltet, 150 millió forintot kap, de ha mind a 106 választókerületben lesz jelöltje, 600 millió forint jár neki. Ez is rendben van, hiszen az összességében kifizéri a kampányt, ha annak költségeit az állam legalább átlátható módon fedezi. És most jön a feketeleves: ezt a pénzt a pártok egy összegben, készpénzben, a kampányidőszak kellős közepén kapják meg. Szó sincsen kincstári kártyáról, készpénz felhasználási tilalomról, szigorú számadásról. A pénzügyi tárca vagy a miniszter által kijelölt bank, mondjuk, az MFB egyszerűen átutalja az akár 600 millió forint készpénzt és ezzel a pártok jóformán azt tesznek, amit akarnak. Olyan ez, mint amilyen a parlamenti képviselők költségtérítése volt: lehet belőle osztani bárkinek, úgy sem fogják ellenőrizni.

Ez azonban még mindig nem minden. Még a legnagyobb pártok is legfeljebb 706 milliót tudnak állami támogatásként megszerezni, ha minden választókerületben jelöltet állítanak. 294 millió forintot tehát nekik is össze kell szedni a kampányban elkölthető maximum

egymilliárd forintból. Kisebb vetélytársaik esetében a nem állami kampányhányad akár 823 millió forint is lehet.

A félreértések elkerülése érdekében: nem ez a baj, hogy most bevallottan többet költenek majd a pártok a kampányaikra. Sőt, ez jó, mert eddig sem csak a jelöltenként elkölthető egymillió forint ment kampányra. A jelöltenkénti ötmillió forint legalább valamivel közelebb van a valós kampánykiadásokhoz. A kereskedelmi tévében amúgy sem lehet reklámozni, a köztévében meg ingyenes a politikai reklám, tehát ennyi pénz akár elég is lehetne kampányra. A baj azzal van, hogy a jelöltenkénti ötmillió forintból csak az államkincstár által a jelöltnak kincstári kártyán adott egymilliónak a sorsa követhető nyomon. Az ezt meghaladó állami kampánypénzek (emlékezzünk: pártok esetében további 150 milliótól 600 millióig terjedő összegről van szó) felhasználása homályban marad. A nem állami kampánypénzeknek (ez meg az állami kampányhányaddal fordítottan arányos: 294 milliótól 823 millióig terjedhet) meg még a forrása sem válik ismertté.

A nem az államkincstártól közvetlenül a jelöltnak érkező kampánypénzeket továbbra is csak az Állami Számvevőszék ellenőrzi, a pártok erre vonatkozó beszámolóí alapján. Az ÁSZ ellenőrzés a rendszerváltás óta még soha nem volt képes feltárni a valós kampányköltségeket. Hiába mutatott rá a TI a [képmutatás.hu](http://kepmutatas.hu) honlapon arra, hogy a pártok a bevallott összeg sokszorosát kampányolják el, az ÁSZ még egyetlen pártnak sem okozott kellemetlen perceket a kampányköltségek vizsgálatával. Miért hinnénk el, hogy ami eddig ennyire rossz volt, az majd most magától megjavul. Pláne, ha a törvényhozás még csak kísérletet sem tesz a megjavítására.

A keserű pirula azonban még hátra van. A törvényjavaslat kizárólag a jelölő szervezetekre, vagyis lényegében a pártokra és csak a kampányidőszakra (a választásokat megelőző ötven napról van szó) vonatkozik. Egyáltalán nem foglalkozik továbbá az önkormányzati és az európai parlamenti választások kampánykiadásával sem, mintha ott nem is fordulna elő kampánykorrupció. A törvényjavaslat inkább kevésbé, mint többé teszi átláthatóvá a kampányköltségeket. Valójában csak arról kapunk majd pontos képet, hogy a parlamenti választásokat megelőző 50 napon belül az egyéni választókerületi jelöltek mire költik el az államkincstártól kapott egymillió forintot. A jelöltenként felhasználható további legfeljebb négy millió forintról annyit fogunk megtudni, hogy melyik párt ennek az összegnek mekkora részét kapta a költségvetéstől és mennyit kellett magának összekalapoznia.

A törvényjavaslat azonban tudomást sem vesz az igazán komoly korrupciós kockázatokról. Továbbra sem sért majd törvényt az a párt, amelyik valamelyik haveri civilszervezettel kampányoltat magának, már jóval a hivatalos kampányidőszakot megelőzően. Az sem számít majd a kampányfinanszírozási törvény megszegésének, ha a minisztériumok, az önkormányzatok vagy éppen az állami vállalatok adnak le kormánypárti hirdetéseket. Az óriásplakátok tarifáiról sem esik szó, azt tehát még mindig titokban lehet tartani. Ezt a törvényjavaslatot bármelyik párt könnyedén betarthatja anélkül, hogy fel kellene adnia a zavarosban halászást. Mehet tovább a kampánymutyi,

jöhetnek az illegális kampánypénzek cégektől, lobbistáktól. Ők majd továbbra is tarthatják a markukat, hogy az általuk hatalomba segített pártok állami pénzek kiosztásával honorálják a szolgáltatásaikat. Márpedig a közpénzek ilyen jellegű felhasználása nem az adófizetők, hanem a hatalom érdekeit szolgálja. A most benyújtott törvényjavaslat nem fogja megtörni ezt az ördögi kört. Annak érdekében, hogy ez megszűnjön, sokkal többet kell tenni, mint amire a törvényjavaslat hajlandó.

Emlékeztetőül álljon itt, hogy a TI szerint milyen lenne a tisztességes politikai kampány szabályozása. Egyrészt meg kell hagyni a lehetőséget arra, hogy mind jogi személyek, mind magánszemélyek támogatást nyújtsanak a jelölő szervezeteknek és a jelölteknek. A támogatásokat és a kiadásokat azonban teljesen átláthatóvá kell tenni, ezért a be kell vezetni a kampányszámlát és a hirdetési felületek árait nyilvánosságra kell hozni. Figyelemmel a most benyújtott törvényjavaslatra, a kampányszámlákat egységesen vezesse az államkincstár, legyen kötelező azon tartani minden állami és nem állami kampánypénzt. Innen csak átutalással lehessen kifizetést teljesíteni, mert az tényleg nyomon követhető. Az 50 naposra rövidített kampányidőszakra vonatkozó szabályt ne lehessen kijátszani. Ezért szabályozni kell a kampányidőszakon kívüli politikai kampányokat is. Meg kell teremteni a pártok érdekében politikai kampányt folytató civil szervezetek pénzügyeinek szigorú átláthatóságát. A számonkérést az Állami Számvevőszék (ÁSZ) és az államkincstár megerősített ellenőrzéssel hajtsa végre, a szabályok megsértőit pedig komoly szankciókkal kell sújtani. Például minden szabálytalan kampányforint helyett kettőt kelljen a költségvetésbe befizetnie a tetten ért ártnak.

A TI szerint az ideális kampányszabályozás az alábbi elveken alapul:

1. Kampányszámla

- a. A pártok a kampánnyal kapcsolatos kiadásaikat az ÁSZ-nál vezetett számláról fizessék.
- b. A számlaadatokat az ÁSZ honlapján is közzé kell tenni.
- c. Az elszámoltatás terjedjen ki a pártok kampányait segítő civilszervezetekre (egyesületek, alapítványok), sőt magánszemélyekre és cégekre is.
- d. Szigorú szankciókat kell bevezetni a költési és az elszámolási szabályok megsértőire.

2. Átlátható kampányok a médiában

- a. A médiumok által a politikai szereplőknek adható kedvezményeket egységesen kell szabályozni, vagy a kedvezményeket teljesen meg kell tiltani.

- b. A politikai hirdetésnek helyt adó médiumoknak a választás napját követő 30 napon belül nyilvánosságra kell hozniuk az ilyen forrásból származó bevételeiket.

3. Valódi ellenőrzés a pártok felett

- a. Az ÁSZ vizsgálatait ki kell terjeszteni a pártok üzleti vállalkozásaira, alapítványaira és ifjúsági szervezeteire, a pártokat támogató különféle civilszervezetekre.
- b. Létszámában és felkészültségében is meg kell erősíteni az ÁSZ-t.
- c. Az állami támogatásból részesülő pártok kétévenként sorra kerülő vizsgálatát éves ellenőrzésre kell változtatni, s meg kell teremteni a lehetőséget a soron kívüli vizsgálatra.
- d. A pártok egy hónappal a vizsgálat előtti értesítésének gyakorlatát be kell szüntetni.

4. Ténylegesen rövidebb kampányidőszak

Az 50 napos kampányidőszakra vonatkozó szabályok ne legyenek kijátszhatóak: a hivatalos kampányidőszakon kívül minden, pártokhoz kapcsolódó hirdetést egyöntetűen tiltani kell.

5. Átláthatóbb bevételek

- a. Magánszemélyek és jogi személyek is nyújthatnak támogatást a jelöltek és a jelölteket állító intézmények számára.
- b. Cégek egy kampányban maximum ötmillió forintot, magánszemélyek maximum kétmillió forintot költhetnének kampánytámogatásra.

6. Civil szervezetek tevékenysége

A politikai kampányt folytató szervezetek pénzügyeire a pártokra, jelölő szervezetekre vonatkozó nyilvánossági szabályok legyenek érvényesek.